

Bolnica u Petrovoj: rodilište na mjestu groblja

28. studenoga 2024.

Obnova Klinike za ženske bolesti i porode u Petrovoj 13 u završnoj je fazi; i u ovom je slučaju trebalo dočekati potres da bi zgrada iz 1918. dobila odavno potrebnu obnovu i građevinsku sigurnost. Ipak, upravo simbolika rodilišta na mjestu nekadašnjega groblja daje nadu da krug života doista nema kraja i da smo sa svakim njegovim ciklusom nešto naučili.

Na mjestu groblja sagraditi rodilište, zvuči kao loš vic, ali i simbolika životnog ciklusa, kruga koji je neprekidan i vječan. No, zasigurno bez filozofskih ambicija i iz posve pragmatičnih razloga napravili su to graditelji zgrade Kraljevskog zemaljskog rodilišta i primaljskog učilišta u Petrovoj 13, građenoj između 1913. i 1920. na zemljištu na kojem je do 1879. bilo jedno od gradskih groblja.

Naime, između Petrove i Voćarske ulice, ispod kapelice svetog Ivana Krstitelja, koja postoji i danas, početkom 19. stoljeća preseljeno je groblje pokraj crkve svetog Petra u Vlaškoj ulici. Nakon što je 1876. otvoren Mirogoj i Zagreb napokon dobio središnje groblje prema zdravstvenim standardima, postupno su zatvarana preostala gradska groblja i posmrtni ostaci pokojnika prenošeni na Mirogoj. Tako je 1879. zatvoreno i groblje iznad Petrove ulice, 1912. zemljište je prodano, a pokojnici, među kojima i roditelji Augusta Šenoe, ekshumirani i pokopani na Mirogoju.

Gradnja zgrade u Petrovoj 13 prema projektu arhitekta Ignjata Fischera dovršena je 1918., a rodilište je otvoreno 1920. Fischer je projektirao modernu zgradu za rodilište, ali se za vrijeme Prvoga svjetskog rata u još nedovršeno zdanje uselila vojska. Zgradu je nakon rata dovršio Iso Menzer. Tlocrt u obliku slova U omogućio je funkcionalnost bolničkog objekta s mansardnim krovom i ukošenim uglovima. Ljepota pročelja u kombinaciji glatke i zrnate žbuke razigrana je rizalitima,

Nakon što je 1921. osnovan Liječnički fakultet, Klinika u Petrovoj postaje Kraljevska sveučilišna Klinika za ženske bolesti i primaljstvo i bila je jedini ginekološko-porodnički odjel u Zagrebu. Današnji naziv Klinika za ženske bolesti i porode Medicinskog fakulteta dobila je za vrijeme Drugog svjetskog rata.

Pokraj glavne bolničke zgrade sagrađen je između 1962. i 1976. Centar za ginekološki karcinom, modernistička zgrada prema projektu arhitektice Zoje Dumengjić, a 1987. novi klinike u dvorištu glavne zgrade.

BOLNICE U ZGRADAMA IZ DOBA AUSTRO-UGARSKE ILI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Pravo je čudo da u potresu 22. ožujka 2020. ni u jednoj zagrebačkoj bolnici nije ozlijeđen nitko od zdravstvenih djelatnika niti bolesnika; foto: internet

I onda se dogodio potres 22. ožujka 2020. Kompletna zagrebačka javnozdravstvena infrastruktura pretrpjela je golemu štetu, a neki dijelovi bolnica, primjerice u Vinogradskoj, na Šalati i Jordanovcu, srušeni su sa zemljom. To i ne čudi, budući da se sve zagrebačke bolnice – osim KB Dubrava, izgrađene 1988., i zgrade tzv. novog Rebra, otvorene 2007., nalaze u objektima iz doba Austro-Ugarske ili Kraljevine Jugoslavije, sa zgradama dograđivanimi polovinom 20. stoljeća. Ponešto se obnavljalo, ali nikad sustavno i građevinski cjelovito, a poslije bolnice u Dubravi, u Zagrebu nije izgrađena ni jedna jedina nova bolnica.

Iz svih su zagrebačkih bolnica tog ranog jutra poslije prvog potresa pacijenti istrčali iz bolesničkih soba na cestu, a većinu su na kolicima i doslovce na rukama iznijele medicinske sestre i liječnici. Sretna je okolnost bila činjenica da su zbog pandemije Covida-19 sve bolnice osim Klinike za infektivne bolesti „Fran Mihaljević“ i Kliničke bolnice Dubrava bile poluprazne, no ipak je ravno čudu što u potresu ni u jednoj zdravstvenoj ustanovi nije ozlijeđen nitko od zdravstvenih djelatnika niti bolesnika koji su ležali u bolničkim krevetima.

DRAMA U PETROVOJ 13 – SPAŠAVANJE PRIJEVREMENO ROĐENE DJECE IZ INKUBATORA

Posebno dramatično tog je potresnog jutra bilo u Klinici za ženske bolesti i porode u Petrovoj 13. Izbežumljene žene koje su istrčale pred bolnicu s tek rođenom djecom u rukama, onkološke pacijentice i trudnice bespomoćno su na hladnoći drhtale u oskudnim ogrtačima.

Fotografija koja je obišla svijet i postala jedan od simbola zagrebačkog potresa: trudnice i roditelji ispred Klinike u Petrovoj 13; foto: internet

Najveća se drama odvijala u portirovoj kućici, u koju je bolničko osoblje smjestilo 26 prijevremeno rođene djece koja izvan inkubatora bez topline od 38 stupnjeva, infuzija i lijekova ne mogu preživjeti. Jednog po jednog „palčića“ liječnica je intubirala prstom, a medicinske sestre trčeći prenosile na jedino najbliže zaštićeno mjesto – u portirovu kućicu u kojoj su im, klečeći i nagurani nad dragocjene zamotuljke, ručno upuhivali zrak u pluća, ritmički, kontrolirano i mirno u posve nadrealnim uvjetima. Umotane u pokrivače, plahte, jakne i sve što se tog trenutka moglo dohvatiti, grijali su ih i održavali na životu, dok je vani počeo padati snijeg...

Dvoje najugroženijih među njima – dječaci prijevremeno rođenog tek nekoliko sati prije potresa i djevojčicu tešku samo 590 grama – smjestili su zajedno u jedini mobilni inkubator koji su uspjeli dopremiti iz zgrade i uključiti u struju kroz prozor portirove kućice. I njihove su majke bile među ženama ispred bolnice, nemoćne i očajne od brige.

U međuvremenu su pristizali susjedi, donosili pokrivače i okrpju promrzlim ženama. Neke majke, trudnice i onkološke pacijentice smještene su u sigurniju, dvorišnu zgradu u Petrovoj. Stigli su u pomoć i pripadnici Hrvatske vojske, a društvenim se mrežama poput munje proširila vijest da rodilište u Petrovoj treba pomoć i začas se pred Petrovom 13 stvorila vojska navijača Dinama. *Bad Blue Boysi* ukrkali su teške inkubatore u vojne kamione, a ženama donosili njihove stvari iz bolničke zgrade. Konvoj je brzo krenuo u bolnicu u Dubravi; i tamo su *Boysi* pomogli da inkubatori ponovno budu spremni za male pacijente. Sve su prijevremeno rođene bebe žive i zdrave!

U Petrovoj je za to vrijeme požrtvovno medicinsko osoblje uspjelo osposobiti prostoriju za porode i uspješno porodilo troje zdrave djece.

Već tjedan dana nakon potresa, čim je saniran dimnjak i uspostavljeno grijanje, „palčići“ su u inkubatorima prevezeni iz Dubrave natrag u Petrovu jer ne treba zaboraviti da je Klinička bolnica Dubrava tijekom pandemije bila respiracijsko-intenzivistički centar za oboljele od Covid-19, pa su se najranjivija tek rođena bića našla između dvije vatre:

ugroženosti virusom u građevinski sigurnoj zgradi i fizičke ugroženosti zbog naknadnih potresa u staroj zgradi rodilišta. Donošenje odluka u tim danima doista nije bilo lako.

Simbol solidarnosti i organiziranosti: Bad Blue Boysi iz bolnice oštećene u potresu pažljivo iznose inkubatore

OGRANIČENA PRIMJENA ZAPADNOGA KRILA TE PRISTUPA I PROLAZA OKO ZGRADE

Statičari su ubrzo nakon potresa pregledali glavnu zgradu Klinike u Petrovoj. Evo izvještaja koji je objavljen u časopisu „Građevinar“:

„Razvedenoga je tlocrta, izvedena kao zidana od pune opeke staroga formata. Zgradu čine podrum, prizemlje, dva kata i potkrovlje. Međukatne su konstrukcije u području soba grednici, a u hodnicima zidani svodovi. Potres je urušio dio dimnjaka, pa je ugašeno grijanje, isključen plin i prekinuta opskrba toplom vodom. Pregledom su uočena oštećenja stubišta koja su uzduž rubova istočnoga i zapadnog krila zgrade. Tijekom vremena napravljene su mnoge nestručne preinake i rekonstrukcije koje su popucale, premda nisu ugrozile nosivost građevine.

Osim tih oštećenja, uočeno je i znatno pucanje nadozida potkrovlja i vijenca koje bi pri sljedećem potresu moglo ugroziti prostor ispred glavnoga ulaza, pa je predložen ograničeni pristup bolnici s prednje strane i uporaba alternativnoga ulaza. Zapažen je sustav pukotina koje sežu cijelom zgradom, ali one ne predstavljaju opasnost za nosivost i uporabljivost. Mjestimično postoje dijagonalne pukotine na kratkim zidovima, ali su lokalnoga karaktera.

Stropne se konstrukcije nisu mogle detaljno pregledati, ali nisu vidljiva značajnija oštećenja i šire pukotine na spoju sa zidovima. Međutim, došlo je do lokalnoga padanja žbuke, nenosivih dijelova konstrukcije, opreme i instalacija. U prizemlju i prvome katu zapadnoga krila zgrade vide se konstrukcijska oštećenja svodova.

Na temelju brzoga vizualnog pregleda konstrukcije preporučena je nesmetana uporaba središnjega i istočnog dijela zgrade (nakon dovođenja grijanja u funkciju), privremeno je

ograničena primjena zapadnoga krila te pristupa i prolaza oko zgrade zbog mogućega pada krovnih prozora, crijepa i dijelova krovnoga vijenca...”

700 MILIJUNA EURA ZA OBNOVU JAVNOZDRAVSTVENIH OBJEKATA; PETROVA U ZAVRŠNOJ FAZI

I dok hrvatski javnozdravstveni sustav upravo potresaju teške korupcijske afere, u tijeku je obnova gotovo stotinu objekata, vrijedna 700 milijuna eura. Dio novca za konstrukcijsku obnovu bolničkih zgrada i drugih zdravstvenih objekata oštećenih u potresu dobiven je iz Fonda solidarnosti Europske unije, a dio novca za dodatna ojačanja i osuvremenjivanje financira se iz Nacionalnog plana za oporavak i otpornost.

Jedan od tih objekata je i Klinika za ženske bolesti i porode u Petrovoj 13, čija je obnova polovinom listopada ove godine bila u završnoj fazi, pa se uskoro može očekivati da će obnovljena i sigurnija zgrada najstarijeg zagrebačkog rodilišta ponovno biti u potpunoj funkciji.

Klinika u Petrovoj 13 nije samo rodilište; ženama iz cijele Hrvatske Petrova je jedina nada da postanu majke ili pak nada u izlječenje; foto: kbc-zagreb.hr

Tim više, što Petrova nije samo rodilište. Klinika za ženske bolesti i porode sastoji se od pet zavoda: Zavoda za perinatalnu medicinu, Zavoda za ginekološku kirurgiju i uroginekologiju, Zavoda za ginekološku onkologiju, Zavoda za humanu reprodukciju i Zavoda za ginekološku citologiju i citodijagnostiku te Centra za ultrazvučnu dijagnostiku i ambulate za hitan prijem. Otkad je osnovana, Klinika je središnja stručna i znanstvena ustanova iz područja ginekologije i opstetricije u Republici Hrvatskoj.

Brojni Zagrepčani rođeni su u Petrovoj, a među njima 1988. i petmilijarditi stanovnik našeg planeta, čemu je svjedočio i tadašnji glavni tajnik Ujedinjenih naroda Perez de Cuellar. Stotinama žena iz cijele Hrvatske Petrova je jedina nada da postanu majke ili pak nada u izlječenje od ginekoloških kancerogenih bolesti.

Prepoznatljiva zgrada iz 1918. godine, u kojoj se nalazi ova neprocjenjivo važna i ugledna klinika, trebala je dočekati potres da bi dobila odavno potrebnu obnovu i evinsku sigurnost primjerenu ovom dobu i činjenici da se Zagreb nalazi na esnom području. No, tako smo se na teži način uostalom suočili i sa sudbinom gotovo svih drugih neodržavanih privatnih i javnih zgrada u gradu. Ipak, upravo simbolika Klinike u Petrovoj 13 – rodilišta na mjestu nekadašnjega groblja – daje nadu da krug života doista nema kraja i da smo sa svakim njegovim ciklusom nešto naučili.

Napisala: Diana Kučinić

Naslovna fotografija: *Klinika za ženske bolesti i porode u Petrovoj 13; foto: kbc-zagreb.hr*

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.